

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 72 Ağustos 2020 & Volume: 13 Issue: 72 August 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ROMANTİK İLİŞKİLERDE BAĞIŞLAMANIN BAZI SOSYO DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ INVESTIGATION OF FORGIVENESS IN ROMANTIC RELATIONS BY SOME SOCIO- DEMOGRAPHIC VARIABLES

Buse KURLAR*

Öz

Bağışlama hatalı davranan kişilerden uzaklaşma, intikamını alma gibi arzulara son verme, onları affetme şeklinde ifade edilmektedir. "Bağışlama" literatürde ilgi çeken konulardan biridir. Türkiye'de bağışlamayla ilgili araştırmalar ise kısıtlıdır. Taysi (2007a)'nin ölçek uyarlama araştırması bu alandaki ilk çalışmalardan biridir. "Bağışlama" kavramını Enright (1994); "bilgi, duygu ve davranış"ın etkileşimde bulunduğu çok taraflı bir sürecin gelişimi şeklinde ifade etmiştir. Romantik ilişkilerde bağışlamanın yakın ilişkilerde ve özellikle bozulmuş ilişkilerde onarıcı özelliği bulunmaktadır. Bu yönüyle romantik ilişkilerde bağışlama davranışı ilişkinin geleceği açısından önem taşımaktadır. Romantik ilişkilerde bağışlamayı etkileyen kişisel değişkenler bulunmaktadır. Romantik ilişki yaşayan kişisel bilgilerine göre bağışlamaya isteklilik durumları farklılaşabilmektedir.

Bu araştırmada romantik ilişkilerde bağışlamanın bazı sosyo demografik değişkenlere göre farklılaşma durumu incelenmiştir. Bu amaçla 336 kişiye bağışlamaya isteklilik ölçeği uygulanarak veriler toplanmıştır. Veriler SPSS 22 programına girilerek değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t testi ve anova testinden faydalanılmıştır. Bağışlamaya isteklilikle yaş, anne ve baba eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Romantik, İlişki, Bağışlama, Sosyo-demografik.

Abstract

Forgiveness expresses the desire to move away from those who misbehave, to end their desires such as revenge and to forgive them. "Forgiveness" consists of topics of interest in the literature. The research has been restricted in Turkey on how to donate. Scale adaptation research of Taysi (2007a) consists of the first studies in this field. Enright (1994) concept of "forgiveness"; "Cognition, emotion and behavior" is expressed as the development of a versatile way that is effective in interaction. In romantic relationships, there is a restorative feature in close relationships and especially in distorted relationships.

Forgiveness behavior in the romantic relationship is important for the future of the relationship. There are personal variables that include forgiveness in romantic relationships. The willingness to donate according to their personal information, which has a romantic relationship, may differ.

Keywords: Romantic, Relationship, Forgiveness, Socio-demographic.

* İstanbul Aydın Üniversitesi, Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi

1. GİRİŞ

1.1. Bağışlamanın Tanımı

“Bağışlama” literatürde ilgi çeken konulardan biridir. Türkiye’de bağışlama konusundaki araştırmalar ise kısıtlıdır. Taysi (2007a)’nin ölçek uyarlama araştırması bu konudaki ilk çalışmalardan biridir. “Bağışlama” terimini Enright (1994); “bilgi, duygu ve davranış”ın etkileşimde bulunduğu çok taraflı bir sürecin gelişimi şeklinde ifade etmiştir.

Worthington (1998) yanlış yapan kişilerden uzaklaşma, intikamını alma gibi arzulara son verme şeklinde ifade etmektedir. Enright ve Coyle (1998) bağışlamanın, incitilmenin ve kırılmanın sonucunda suçlu olan bireye dönük meydana gelen olumsuz tutuma, ilgisiz davranmaya ve küskünlüğü bitirmeye dönük bir yaklaşım olarak açıklamıştır

Frommer (2005)’a göre bağışlamanın sadece “içsel” tarafını incelemek yanlış olur. “Bağışlama” “içsel” sürecin yanında aynı zamanda bireylerarası ilişkileri ilgilendiren bir konudur.

1.2. Romantik ilişkilerde bağışlama

Worthington ve DiBlasio (1990) bağışlamanın gerçekleşebilmesi için başta affetmeyi istemek, pişmanlık duymak, özür dileyebilmek gerekir. Araştırmacılar yaptıkları bir seansla kırılan kişilerde affetme davranışını sağlayabileceklerini öne sürmüşlerdir. “Human Development Study Group” (1991) araştırmalarında bağışlamanın çok yönlü, zorluklar içeren süreçler olduğunu yapılan bir seansla “bağışlama” eyleminin olmayacağını belirtmişlerdir. Araştırmacılar bağışlamayla uzlaşmanın ile aynı kavramlar olmadığını belirtmişlerdir.

Evli bireyler örneklemindeki araştırmalarda “romantik ilişkiler” esnasında partnerin bir başkasıyla cinsel beraberliğine ait kıskanma düzeyi yükseldikçe, bağışlamaya ait olan kaçınmaya ait davranışların düşüş gösterdiği, ilişkiyi düzeltmeye eğilimi yükseldiğini (Alpay, 2009); flörtle evlilik gerçekleştiren kadınlarda, “görücü usulü” yle evlilik yapan kadınlara nazaran daha çok kıskanma tutumlarının geliştiği, bunula birlikte, görücü usulüyle evlilik yapan erkeklerin flörtle evlenenlere kıyasla daha kıskançlık duyduklarını (Güngör-Houser, 2009); yaşla birlikte “romantik ilişkilerde kıskanma eğiliminin azaldığını saptamıştır (Zeytinoglu, 2013).

Kachadourian vd. (2004), romantik ilişkide bağışlama eğiliminin, ilişki doyumuyla ve bağlanmayla ilişkilerini araştırmıştır. Araştırmada 184 üniversite öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırmadaki örneklem ise 96 evli olan çiftten meydana gelmiştir. Araştırmada bağışlamaya yönelik tutumun “romantik” ilişkide ilişki doyumuyla benlik ve başkalarına ait modeller arasındaki korelasyona kısmi moderatör etkisinin bulunduğu görülmüştür.

Bayar (2015), “romantik ilişki” tecrübesi olanlarda aldatmayla bağışlama davranışları arasındaki korelasyonu ve empatik yaklaşımın bu davranışları yordama gücünü incelemiştir. Araştırma neticesinde; empatik yaklaşım sergileyen kişilerin daha bağışlayıcı olduğu ve bu kişilerde bağışlama puanlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırmada bağışlamayla empatinin aralarında bir korelasyon bulunmamıştır.

Güzel (2016)’daki çalışmasında ise, romantik ilişkisi bulunan kişilerin aldatma ve bağışlama düzeylerinin erken dönem uyumsuz şemaları ne seviyede etkilediğini incelemiştir. Katılımcıların erken dönem uyumsuz şemalarının bağışlamayı % 21 oranında etkilediği bulunmuştur.

Genç yetişkinlerde romantik ilişkiler içinde bir kırılma haliyle karşılaşıldığında gösterilen bağışlama tepkilerinin kişinin ve eşinin TA Ego halleri aralarındaki ilişkileri incelemiştir. Kişinin eşini eleştiri odaklı anne baba ve “doğal çocuk” ego halindeki algılama düzeyi yükseldikçe incinme seviyesinin arttığını saptanmıştır. Partnerleri koruma odaklı anne baba ve yetişkin ego durumlarında algılama yaklaşımı yükseldikçe, kişilerin eşlerini bağışlamasının da yükseldiği, Eleştiren anne baba şeklinde algılama yaklaşımı yükseldikçe bağışlama seviyesinin düştüğü saptanmıştır. Genel manada araştırmaların neticeleri değerlendirildiğinde kişilerin algıladığı bağışlamanın seviyesinin ve kırılma sonrasında oluşan eşlerin ego hallerine göre farklılaşma gösterdiği tespit edilmiştir (Şamatacı, 2013)..

2. YÖNTEM

2.1. Evren örnekleme

Araştırmada Tekirdağ’da anket veri toplama tekniği ile rastgele seçilen 336 kişi araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Bunlar arasından tesadüfi olarak seçilen 336 yetişkin kişi de örnekleme teşkil

etmektedir. Örneklemi oluşturan kişilere Google formlar üzerinden ölçekler uygulanarak veriler toplanacaktır.

2.2.Sınırlılıklar:

Bu araştırma 2020 yılında Tekirdağ'da anket veri toplama tekniği ile rastgele seçilen 336 yetişkin kişinin verdiği cevaplarla sınırlıdır.

2.3.Verilerin toplanması:

Bu çalışmada Google formlar üzerinden katılımcılara bağışlamaya isteklilik ölçeği ve sosyo demografik form uygulanarak toplanmıştır.

Araştırmada kullanılan bağışlamaya isteklilik ölçeğine ait bilgiler aşağıdadır:

“Bağışlamaya İsteklilik Ölçeği”

DeShea (2003) geliştirdiği bu ölçek oniki öyküden oluşmaktadır. Beşli skala şeklindedir. maddelerde olayların men sonrasında bireyin şahsına zararı olan bireyi bağışlaması ile ilgili isteğinin ölçülmesi hedeflenmektedir. Çoklar (2014) ölçeğin Türkiye'ye özgü uyarlamasını yaparak tek boyuttan oluştuğunu saptamıştır.

2.4.Verilerin analizi:

Veriler SPSS 22 programına girilerek değerlendirilmiştir. sosyo demografik değişkenlerin frekans ve yüzde dağılımları tabloleştirilmiştir. Bağışlamaya isteklilik ölçeğinin kişisel bilgilere göre farklılaşma durumunu incelemek için independent sample t test anova testlerinden faydalanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1.Sosyo Demografik Bulgular

Araştırmaya ait sosyo demografik bulgular aşağıda görülmektedir :

Tablo 1.Sosyo Demografik Değişkenlerin Frekans ve Yüzde Dağılımları

1.Cinsiyet		
	f	%
kadın	283	84,2
erkek	53	15,8
Total	336	100,0
2.Yaşınız		
	f	%
15-20	30	8,9
21-26	165	49,1
27-32	82	24,4
33-38	28	8,3
39-44	12	3,6
45-50	16	4,8
45-50	3	,9
Total	336	100,0
6.Annenizin Eğitim Düzeyi?		
	f	%
ilkokul	142	42,3
ortaokul	36	10,7
lise	112	33,3
ön lisans	12	3,6
lisans	28	8,3
lisansüstü	6	1,8
Total	336	100,0

7.Babanızın Eğitim Düzeyi?

	f	%
ilkokul	82	24,4
ortaokul	70	20,8
lise	111	33,0
ön lisans	16	4,8
lisans	38	11,3
lisansüstü	19	5,7
Total	336	100,0

Araştırmaya katılan yetişkinlerde kadınların oranı (%84,2) erkeklerden (15,8) fazladır. 21-26+ ve 27-32 yaş aralığındakilerin oranı diğerlerinden yüksektir. Annelerin eğitim düzeyi içinde ilkokul, ortaokul ve lise mezunlarının oranı yüksektir. Babaların eğitim düzeyi içinde ilkokul, ortaokul, lise ve lisans mezunlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

3.2. Bağışlamaya İsteklilik Ölçeğinin Sosyo Demografik Değişkenlere Göre Farklılaşma Durumu

Tablo 2.Bağışlamaya İsteklilik - Cinsiyet - Bağımsız Örneklem T Testi

	N	Ort.	SS	t	p
kadın	283	2,55	0,92	-1,923	,055
erkek	53	2,83	1,09		

Bağımsız örneklem t testi sonucunda bağışlama isteği ile cinsiyetin aralarında bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 3.Bağışlamaya İsteklilik -Yaş -Anova Testi

	N	Ort.	SS	F	P
15-20	30	3,17	1,35		
21-26	165	2,50	0,97		
27-32	82	2,77	0,82		
33-38	28	2,39	0,67	4,200	,000
39-44	12	1,86	0,13		
45-50	16	2,52	0,80		
45-50	3	2,83	0,14		
Total	336	2,60	0,96		

Bağışlama isteğinin yaşla arasında anova testine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Tamhane post hoc testi sonucunda değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılıklar görülmüştür ($p<0,05$). 15-20 yaş grubunun bağışlama isteği diğerlerinden yüksek bulunmuştur. 15-20 yaş grubu diğer yaş gruplarına göre bağışlamaya daha isteklidir.

Tablo 4.Bağışlamaya İsteklilik - Anne Eğitim Durumu -Anova Testi

	N	Ort.	SS	F	P
ilkokul	2	3,25	0,00		
ortaokul	14	3,88	1,78		
lise	29	2,35	0,84		
ön lisans	32	2,75	1,13	6,594	,000
lisans	204	2,52	0,79		
lisansüstü	55	2,58	0,98		
Total	336	2,60	0,96		

Bağışlama isteği ile annenin eğitim düzeyi arasında anova testine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Tamhane post hoc testi sonucunda değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılığa rastlanmıştır ($p<0.05$). Annesi ortaokul mezunu olan kişilerin bağışlama isteği diğerlerinden yüksek bulunmuştur. Annesi ortaokul mezunu olan kişiler diğerlerine göre daha bağışlayıcıdır.

Tablo 5. Bağışlamaya İsteklilik - Baba Eğitim Düzeyi -Anova Testi

	N	Ort.	SS	F	P
ilkokul	82	2,34	0,79		
ortaokul	70	2,65	0,85		
lise	111	2,78	1,16		
ön lisans	16	2,59	0,59	2,314	,044
lisans	38	2,45	0,86		
lisansüstü	19	2,75	0,89		
Total	336	2,60	0,96		

Bağışlama isteği ile babanın eğitim düzeyi arasında anlamlı olan bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Tamhane post hoc testi sonucunda değişkenlerin kendi aralarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Babası lise mezunu olan kişilerin bağışlama isteği diğerlerinden yüksek bulunmuştur. Babası lise mezunu olan kişiler diğerlerine göre daha bağışlayıcıdır.

SONUÇ

Bağışlama hatalı davranan kişilerden uzaklaşma, intikamını alma gibi arzulara son verme, onları affetme şeklinde ifade edilmektedir. Romantik ilişkilerde bağışlama yakın ilişkilerde ve özellikle bozulmuş ilişkilerde onarıcı özelliğe sahiptir.

Bu araştırmada romantik ilişkilerde bağışlamanın sosyo demografik değişkenlere göre farklılaşma durumu incelenmiştir. Bu amaçla 338 kişiye bağışlamaya isteklilik ölçeği uygulanarak veriler toplanmıştır. Veriler SPSS 22 programına girilerek değerlendirilmiştir.

Bağışlama isteği ile yaşın aralarında anlamlı olan bir farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). 15-20 yaş grubunun bağışlama isteği diğerlerinden yüksektir. Enright ve Zell (1989), yaşla bağışlamanın aralarında ilişkinin anlamlı olduğunu ve yaşın artmasının olaylara bağışlama yaklaşımını pozitif yönü etkilediğini belirtmektedir. Toussaint vd.(2001). farklı yaş gruplarından kişilerle yaptığı çalışma neticesinde orta yaşa sahip ve yaşlı olanların gençlere nazaran bağışlama özelliğinin fazla olduğunu belirtmiştir. Romero ve Mitchell (2008)'e bu anlamlı farklılığa yaşlı kişilerin yakın ilişkilere daha fazla önem vermesinin ve duygusal davranmasının, bağışlamayı etkileyen inançlara ve değerlere sahip olmalarının etkilerinin olduğu ifade etmiştir.

Bağışlama isteğiyle cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Cinsiyetle bağışlamanın aralarındaki korelasyonu araştıran sınırlı çalışma vardır (Worthington vd., 2000). Enright ve Zell (1989) bağışlamanın cinsiyetle aralarında anlamlı bir ilişkinin olmadığını belirtmektedir. Hanson (1996) yaptığı çalışmada erkeklerin bağışlama konusunda kadınlara nazaran daha meyilli olduğunu saptamıştır. Finkel vd. (2002) üniversitedeki öğrencilerde yaptığı bir araştırmada kadınların erkeklere göre daha bağışlama özelliğini tespit etmiştir. Mullet vd. (1998) kadınlarda bağışlama eğiliminin erkeklere nazaran daha çok olduğunu ileri sürmüştür. Orathinkal vd. (2008) 372 katılımcıyla yaptığı araştırmada kadınlarda bağışlama eğiliminin erkeklerden anlamlı düzeyde daha fazla görüldüğünü belirtmiştir.

Bağışlama isteği ile annenin eğitim durumu aralarında anlamlı ilişki saptanmıştır. Annesi ortaokul mezunu olan kişilerin bağışlama isteği diğerlerinden yüksek bulunmuştur. Bağışlama isteği ile babanın eğitim düzeyinin aralarında anlamlılık saptanmıştır. Babası lise mezunu olanların bağışlama isteği diğerlerinden yüksektir. Battle ve Miller (2005)'e göre bütün ailelerde farklı değer yargısı ve özellikler bulunmaktadır. Ailelerde değer yargısı, eğitim düzeyine toplumdaki gelenek göreneklere ve dinsel inançlara göre şekillenmekte ve neticede oluşan anne baba tutumu çocuk yetiştirme şekillerini doğrudan etkileyebilmektedir. Denham vd.(2005) ailenin çocukları yetiştirmesindeki pozitif tutum ve davranışları, çocukların bağışlama kavramını algılayışlarına etki etmektedir. ilgili Literatürde Mincic vd. (2004) annelerin

eğitilmiş olmasının ve çocuklarına olumlu tutum ve davranışlar içinde olmasının çocukların bağışlayıcılığına olumlu katkısının olduğu belirtilmektedir

Bağışlama farklı sosyo demografik değişkenlere ve kişilerin yaşadığı ilişki durumuna göre farklılaşmaktadır. Türkiye’de romantik ilişkilerde bağışlama ile ilgili sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Romantik ilişkilerde bağışlamanın sosyo demografik değişkenlerde farklılaşması ile ilgili farklı değişkenleri de içine alacak şekilde çalışmalar yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Alpay, A. (2009). *Yakın ilişkilerde bağışlama: Bağışlamanın; bağlanma, benlik saygısı, empati ve kıskançlık değişkenleri yönünden incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Battle, C.L., Miller, I.W. (2005). *Families and forgiveness*. In E. L. Worthington (Ed.), *Handbook of forgiveness* (pp. 227-242), New York: Routledge.
- Bayar, Ö. (2015). *Romantik ilişkilerde aldatma ve affetme: Empatinin rolü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Denham, S., Neal, K., Wilson, S., Pickering, B., Boyatzis, C., (2005). *Emotional Development and Forgiveness in Children: Emerging Evidence*. Everett L. Worthington, Jr. (Ed.), In *Handbook of Forgiveness*, New York: Routledge, 127-142.
- Enright, R. D. ve Coyle, C. T. (1998). *Researching the process model of forgiveness with in psychological interventions*. Worthington, jr. (ed.) *Dimensions of forgiveness and relationship satisfaction of forgiveness: psychological research and theological perspectives*. Philadelphia: Templeton Foundation Press, 139-161.
- Enright, R. D. ve Zell, R. L. (1989). Problems encountered when we forgive one another. *Journal of Psychology and Christianity*, 8, 52-60.
- Enright, R.D. ve The Human Development Study Group. (1991). The moral development of forgiveness. In W. Kurtines & J. Gerwitz (Eds.), *Handbook of moral behavior and development*, (pp. 123-152). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Enright, R.D., Freedman, S., Knutson, J. (2005). *A Progress Report on the Process Model of Forgiveness*. Everett L. Worthington, Jr. (Ed.), In *Handbook of Forgiveness*, New York: Routledge, 393-406.
- Enright, R.D., The Human Development Study Group (1994). Piaget on the moral development of forgiveness: identity or reciprocity. *Human Development*, 3, 63-80.
- Finkel, E. J., Rusbult, C. E., Kumashiro, M. ve Hannon, P. A. (2002). Dealing with betrayal in close relationships: Does commitment promote forgiveness?. *Journal of personality and social psychology*, 82(6), 956.
- Frommer, M.S. (2005). Thinking relationally about forgiveness. *Psychoanalytic Dialogues*, 1(15), 33-45.
- Goldgarb, J.C. (2005). *The emergence, expression and integration of forgiveness: A psychodynamic exploration and case study*. Unpublished doctoral dissertation, Alliant International University, San Diego.
- Güngör-Houser, A. (2009). *Evlü bireylerin sahip oldukları iletişim çatışması türü, romantik kıskançlık ve duygusal zeka düzeylerinin evlilik doyumları üzerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Güzel, İ. (2016). *Yakın ilişkilerde aldatma ve affetme eğiliminin şema terapi modeli çerçevesinde incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Hanson, D. J. (1996). *Psychologists' use of forgiveness in psychotherapy*. Unpublished doctoral dissertation, Antioch College, Yellow Springs, Ohio.
- Kachadourian, L.K., Fincham, F., & Davila, J. (2004). The tendency to forgive in dating and married couples: The role of attachment and relationship satisfaction. *Personal Relationships*, 11, 373-393.
- Mincic, M.S., Wyatt, T., Kalb, S., Shapiro, S., Bassett, H., Denham, S.A. (2004). Perceptions of Parent Styles' Effects on Childrens' Forgiveness. *The Annual Meeting of The American Psychological Association*, Amerika, Honolulu.
- Mullet, E., Houdbine, A., Laumonier, S. ve Giard, M. (1998). Forgiveness. *European Psychologist*, 3(4), 289-297
- Orathinkal, J., Vansteenwegen, A. ve Burggraef, R. (2008). Are demographics important for forgiveness?. *The Family Journal*, 16(1), 20-27.
- Romero, C.R., Mitchell, D.B. (2008). Forgiveness of Interpersonal Offenses in Younger and Older Roman Catholic Women, *Journal of Adult Development*, 15, 2, 55-61.
- Şamatacı, G. (2013). *Romantik ilişkilerde affetme: Transaksiyonel analiz ego durumları açısından bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Taysi E. (2007b). *İkili İlişkilerde Bağışlama: İlişki Kalitesi ve Yüklemelerin Rolü*. Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Toussaint, L.L., Williams, D.R., Musick M.A., Everson, S.A., (2001). Forgiveness and Health: Age Differences in a U.S. Probability Samples. *Journal of Adult Development*, 8, 4, 249-257.
- Worthington, E. L. ve DiBlasio, F. (1990). Promoting mutual forgiveness within the fractured relationship. *Psychotherapy: Theory, research, practice, training*, 27(2), 219.
- Worthington, E.L. (1998). *Dimensions of forgiveness: Psychological research and theological perspectives*. Philadelphia: Templeton Foundation Press.
- Zeytinoglu, E. (2013). *Evlü bireylerin benlik saygısı, kıskançlık düzeyi, evlilikteki çatışmalar ve evlilik doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.